

Trento i el Tirol: Val di Sole (Rabbi, punt 310), i a la Val di Non: Tuenno i el cim més reculat de la vall (Castelfondo: punts 322 i 311); hi ha un *strüum* a Marebbe (punta NE. del dolomític, punt 305) però com que és en el sentit de 'mut' és clar que ve de l'al. *stumm*; si bé, com sigui que la *r* i la *ü* no es justiquen, potser hem de suposar que l'àrea de STURNO- s'havia estès primer des de Trento fins al trifini amb Friül i Àustria, i que aquest va contaminar el germanisme *stumm*. En efecte, la lexicografia local rebel·la aquesta llacuna: Gardena *tšurn*, Livinallongo *tšaur* 'marejat, vertiginós' («schwindlig»).

La conclusió, que formulo per ara, com una probabilitat a comprovar en el futur, és que els invasors indoeuropeus dels camps d'urnes, entrant a Itàlia pel Brenner, duïen STORNO- o STURNO-, que mantingueren intacte en els Alps centrals i del NO.; però, en arribar a la zona gàlica o de més barreja cèltica, on imperava l'impuls de *st-* cap a *ts/tš/tø*, ho mudaren, en uns llocs en *čory*, en altres en *sorn*; i amb preferència per a uns o altres significats.

Alguns detalls es poden deixar més en suspens. Des del cèltic continental passaria manllevat a aquelles formes britòniques en *s-*? No: és impossible. Com s'explica la *o* oberta de *čory* contra la *ø* de *sorn* i *storn*? com, aquesta *ŋ* (*ciorgnio*) en lloc de *n*? Potser allò per l'equivalència imperfecta entre els vocalismes allògens, o per un grau apofònic una mica divergent; i això potser per un fet d'analogia, com el que mudà *mocco* en *moccio* (< pl. *mocci*), *pruno* en *prugno*, *rocca* en *roccia*. O bé donaríem una explicació simultània dels dos detalls admetent que en *ciorgno* hi ha contaminació del tipus *borgne*/BORNI, al capdavant afí pel sentit i també pre-romà indoeuropeu, i de la mateixa àrea. N'hi ha una comprovació en el tipus del finès *chörlio*, *-he* 'louché' (FEW, 458a26-37), car justament també BORNI té per allà la variant *borlhe*.

En fi, una prolongació més insegura, en basc, a manera d'avançada del nostre, en el mot euskèric *zorna* «matèria, pus, podredumbre», que hom situa a Bisc., Guip., Lab. i potser Alta Nav., i en particular *zornatu* «enconarse la herida» que tant s'acosta al sentit dels *ky. surnach* i *sorri*. Resta ben incert, car Mitxelena pren com a base *zaurne*, *zorne*, 'pus', i sembla veure-hi un derivat de *zauri* 'ferida', *zauri(h)u* 'ferit' (FonHiVca., 318); de tota manera, potser no descartaríem que, tot essent mot euskèric, i d'aquesta arrel, hagi estat sota la influència del nostre romànic *sorna*.

APÈNDIX sobre SORRUT. Car no fóra raonable apartar-ne del tot un mot de significat semblant, d'origen no menys incert, i de forma més o menys anàloga. De figura pròxima a la d'ara no en trobem res fins al Lacav. (1695): «*surruda cara*: vultuosa oris compositio, frontis contractio, vultus rigata obductio»; després Belv.: «*surrut*: que fa cara d'enfadat; melancòlic, silencios; pensatiu y que parla poc» (Lab. ho escriu igual i només hi afegéix «malagradós» i «fer lo *surrut*»). La matisació, més exacta en el DAG., «taci-turn, esquerp, malhumorat».

No hi ha mot més usual i d'expressió més vivaç en

cat. central, si bé no sembla ser popular fora del Princ. (ni potser en tot el cat. occid.). Però es pot trobar en tots els escr. Renaix., escrit amb *u* en els més antics: «com has d'esser així, tan *surrut*», «el tracte de la Pepeta, d'uns dies ensà més carinyós --- ja no la veyia motxa, *surruda*, encaboriada sempre: com si'n portés una al pap y no gosés etzivar-la», «els diners --- no 'ls hi volia pas --- y 'ls hi rebutjava *surrut*, apartant-se'n i tot, com si --- li aparegués un cartutxo de pólvora», Pons i Mass. (*Trascun p. l. S.*, 20; *Auca de la Pepa*, 90.3, 25). «Aquells sublevats, malmenats y *surruts*, s'havien convertit de nou --- en pacífics pagesos», MrnVayreda (*Sang Nova v*, § 9, 414).

I l'exabrupte solemniat: «A la part de Llevant, místic exemple, / com una flor gegant, s'aixeca un temple, / meravellat d'haver nascut aquí, / entremig d'una gent tan *sorruda* i dolenta, / que se'n riu i flastoma i 's baralla i s'esventa / --- / amb tos pecats nostra, nostra, / Barcelona nostra, la gran encisera!», Maragall, *Oda a Barcelona*, v. 89.

O bé: «Què et dol que així es tanca / ton ull abatut? / Què et deuen? Què et manca, / que estàs tan *sorrut*?», Ruyra (*País del Pler*, O. C., 962a, amb variant «per què estàs *sorrut*?»); «aquell model de marcialitat *sorruda*» és la definició que Carner (1947) donava del poema *Els Vigatans*, de Verdager (*Prosa d'Exili*, 1985).

Per completar-ho, vegeu-ne encara exemples de Narcís Oller i Massó Torrents en *AlcM*; i ja no cal posar-n'hi de Coromines, que també l'usà molt. De tota manera convé atendre a un testimoni irrecusable de l'ús popular en el Ross.: «Me trobi ajagut / entre una vella dona, / que sempre repotega, amb un parlar *sorrut*, / i un petit mainatge brut», Saisset (*Catal. d. R.*, 29).

Jo he sospesat diverses possibilitats etimològiques. Començo descartant tota connexió amb l'angl. *surly*, per més que tingui ni més ni menys el sentit de 'sorrut', car no és més que una cacografia de *sirly* (derivat de *sir*), amb el sentit inicial de 'senyorívol, altiu'. Puix que *subrutus* era ja clàssic, ¿del part. del conegut verb *subruere* (de Lucreci i Cèsar fins a Plini el jove) «arracher par dessous, déracerin», «miner, saper, détruire», no podria sortir d'aquell? Ni el matís, però, no ens hi encoratja, ni menys el fet que SUBRÛTUS hauria de ser proparoxíton, però sobretot em deixava fred el fet que aquests mots clàssics no hagin donat descendència romànica, ni es trobi res de semblant en altres llengües romàniques (si no és un esporàdic gascó *sourrüt* en Palay), ni en català antic i ni tan sols fora del Princ. Encara menys raonable sembla derivar-ho de *sorra* 'llast' (ni que sigui fixant-se en un *sorrer* 'feixuc, que es mou amb lentitud», com volia Moll (AORBB III, 61, id. a Santo Domingo *sorrero*, *terco*, *obstinado*, *dificultoso* Brito), car no és pas la lentitud bona característica de la sorruderia; no és estrany, doncs, que ell mateix s'ho hagi deixat córrer.

AlcM s'adhereix a una suggerència meua. Partia de la semblança amb un mot bearnès: *sourrou* «parcimonieux, avare» que Palay atribueix a Ossau, i Rohlfis li